

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 9.

Fylke: Aust-Agder

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Gjøvdal.

Emne: Låving.

Bygdelag: —

Oppskr. av: Anne K. Askland.

Gard: Askland.

(adresse): Gjøvdal f. 3-1905. G.nr. 20 Br.nr. 10.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. og i samband med —

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Bonde Torjei Eugenus = Askland f. 1882

SVAR

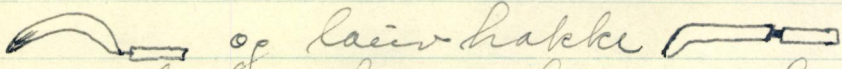
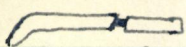
A Låv som ripes av trærne.

1. Låv som vart rippa — var bare alm og rein, til grisevat.

2. Ja, vi låvvar i Gjøvdal. Det v. avvist for, so sant ein får til det — vil vi gjøre ha noku hundrad år til det.

3. Oppi vart gjort låva i høgallen, dei andre låv slagi eller slakten. So som: kjøsk råin og or. Vi sejer a låve, låva-låving, låve.

Som fyrr nemt rippa vi bare til grisevat.

Eller blir det a bruke låvsigd og låvdrakke .

Det fyrste og høgste hadde vi mange gamle kyllitre (kjøsk tre.) At desse var "mole" i gammal tid mi ein ga iefi på, sidan dei var so sode og gamle.

Treet var nok støre en ic maunshøg — var dei fyrst tok til a

Kylli det. For ofte dei kan laive
slike - kjem an for slaget.

Or t.s. veks so fort at den kan ein
ta annan kvart år. Bjark, som
det varf laiva mest av - varf nok
spart 3-4 år.

Velles brukte dei mykje a "styre"
(hogge ned) for ein 3-4 til a laive
x det kararb. og styre og kviste.

Kvinnarb og hakke opp og kjerve.
5 Laivek varf som sakt kjerve.
D.v.s. lagt i faug og bünde kring
med ei björke riste.

Kjervan varf borse, eller kørde
heim - dersom det v i utgjordet.

{ Laive besor vit iugen om.
Telk ikkje a türke; tre eller for stau
Laivek måtte ikkje bli beaultt eller
laiveast i dag. eller det varf fort
heim - varf det rist opp eller
veggene inne for loa for a "tom-
türke" D.v.s. ikkje bra türke.

eller det varf lagt oppa tre.

Riktig i gammel tid omk. sist i 17ao
hadde dei laivebier - rest under
liane. Det var ein plass der det
var nok av laive. Disse biene
bruka dei ikkje til anna, for de
var ikkje slakt der dei sto.

Vi kjemne også til laive stakkar -
eller rettare halve laive stakkar.

Tieme år kjemne "slaffone" (ei slakte
gou som regel i lass høg) vera
dårlege - var der da godt med
laive i nærheten. Laiva dei.

Lette det þú vandy mæle með
 „Sneis“ i midten. La ein góð „lúmm“
 og so kjóvann með toppen mat
 Sneisa. Þauft dúi soman með
 vidjeband. Eidan byggde dúi frdigh
 með hóg, passa þú at det dytta
 „Soran“ góft. og at desse „hadda“
 rett. Det vel sei, ein stakk málle
 byggjaft með mykji og túft Sneishóg,
 so det allis vor hadd úfat
ikkji ein mat sneisa. Þó slakken
 var frdiglygd með ring þú toppen,
 vrisvejar og belte — haddi den
 skap som eit egg det v hakka
 toppen an og sett þú bordet.

Det var kvinnuork og finne til
 vidjeband, ring og belte. Og det var
 eit klunt merke om ein beritkun
 bekket for stútt.

Koven som „Kasta“ stakken kenne
 segja. „Á, dúi þú beritkun laugt
 belte?“ „Ja, eg ve kji gifte túft
 doller omi makja,“ fukk þrau til
 svar.

Det hóvde at dúi skar til ei torv
 og kraddi ein þú sneisa þú toppen
 av stakken, men som regel ikkji.
 Þú skulle vera telt líkenel.

Þú haddi ikkji noko vissst tal
 þú ein laev stakk — det varft
 efler som dúi mangla hóg til.
 „Í gamal tis reitkun dúi „nog“ i
 tæg; men ikkji det vi vit
 som.

At laev varft raka soman með

4
håen (tjøva) eller haloførka til sørlaus
kjerner ingen til.

6. Vi kjennv ikkje til laiv eller
stakke dugnad. Lativet i stakkane
vart klygt heim somran med
høyet. Det dei hadde i bœene
"hest under hane" måtte dei ta på
viele føre med elvi lag - og søjføre
heldt.

Det som vart laiva av kylletra
i "skrapet" (eitgordet) og elles - vart
som fyr nemt klygt eller bære
heimt ferkt. For mykje dei da
kjemt lese kom au på storliken
av kjovane og på regleugda.

7. Det blir helst laiva i inn-
marki; men i gammel tid laiva
dei og i utmarki, som nemt.

8. Ein legg aldri tjere laivkjovar
under høyet. Kjovane skal helst få
ligge eller stå i ferd - der ein sette
dei med som ræ, so dei ikkje
missar lativet. Det er helst saien
som får laiv. Ein gong om dagen,
gjerne til "dugurds" (fyrre middag) $\frac{1}{3}$ del
kjov pr. saie. I gammel tid da dei
dreiv med gjeitv, fekk nok dei
også laiv. Og til hestun vart
ospelavet reikna for bra.

9. Elles vart ospelativet reikna
for det beste. (for godt for)

10. Ja, dei rispa alm og ræien laiv
til grisen. I sekk. Var det bare
so likegraves til måls - tok dei det
i "staks blåka".

11. Somlags læving, først her ikke.
Men i "Aamboua" var her nokre
brøk som hadde somlags rett
til læv - særlig alm, som her
var like av. Dette var fyr
utskiftningi som var i Utmarki
ca 1800. Karlis dei driv lævingi
her - ut i egen leiv.

Men at almen var "make"
se og av utskiftningsprotokollen
for innmarki ca 1876.

Farfar fikk $\frac{1}{2}$ dalar for ein alm
som stas i gjordet. Der var altså
ikke alm for det gjordet han
fikk alt - og salis skulle han
ha ekstra for treet.

Disse r hogue med no.

B.

Læv som rakes sammen for
bakken.

1. Slikt læv kallar vi dælslæv.
2. Det var gjøse læv av
trentre dei raka saman.
For vart vesk. Ask og alm.
3. Dei bruke sine og raka det
i saman med - ^{det vart} bære
4. ein i sekke.
5. Dette var barn og kvinnes arb.
6. Læv var tørt når dei bar
det inn, og det vart lagt i sin
høy.
7. Dælslæv blir reikna som
kleint for. Vil dyra eta noko
av det r det vel - eller går

6

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

det til "beys" (shro')

Alle rakar framhis tunder tidentrea;
men ikkje for foret si skull.

Kausje nytta dei slikt til for den
tis dei hadde gjeve ca 1860. For
gitene skulle vera "bergne" (nagdsame)

30
/6 - 1957.

Arne H. Askland.

13388